KÄYTÄNNÖN OPAS · 50 VALMISTA KEHOTETTA

Kehotekirja

Tekoäly arjessa ja työssä

Kirjoita yksi lause oikein – ja tekoäly hoitaa loput.

Sähköposti 2 minuutissa

Kelan kirje selkokielelle

Excel-kaava ilman kiroilua

Mitä tekoälylle ei kerrota

Selkeät ohjeet · Valmiit kehotteet · Turvallinen käyttö · Toimii ChatGPT:ssä, Claudessa, Geminissä ja Copilotissa

Kehotekirja

Tekoäly arjessa ja työssä

© 2026. Kaikki oikeudet pidätetään.
Tämän teoksen tai sen osien kopioiminen, jakaminen tai myynti ilman tekijän lupaa on kielletty. Lukija saa vapaasti kopioida kirjan kehotteita omaan käyttöönsä.

ChatGPT on OpenAI:n, Claude Anthropicin, Gemini Googlen ja Copilot Microsoftin tavaramerkki. Kirja on itsenäinen opas, eikä sillä ole yhteyttä mainittuihin yrityksiin.

Tekoälypalvelut kehittyvät nopeasti. Valikoiden nimet, ominaisuudet ja hinnat voivat muuttua kirjan julkaisun jälkeen. Tiedot on tarkistettu kirjoitushetkellä (2026).

Sisällys

Johdanto 4

1 Mitä tekoäly on ja mitä se oikeasti osaa 6

Tutuimmat palvelut rinnakkain 7

2 Ensimmäiset askeleet 10

Ilmainen vai maksullinen versio? 11

Tekoäly ja suomen kieli 12

3 Kuinka kirjoitat hyvän kehotteen 14

Valmiit kehotepohjat 16

4 Tekoäly työssä 18

Taulukot ja Excel 20

Yrittäjän apuri 21

5 Tekoäly kotona 23

Kela, Vero ja muut viranomaisasiat 25

6 Yksityisyys, GDPR ja virheiden tunnistaminen 28

Näin tunnistat tekoälyn virheet 30

7 50 valmista kehotetta kopioitavaksi 32

Lopuksi 39

Vastuuvapauslauseke 40

ALUKSI

Johdanto

Tekoäly on noussut muutamassa vuodessa uutisotsikoista arkikäyttöön. Moni on kuullut ChatGPT:stä työkaverilta, lapsiltaan tai iltapäivälehdistä – ja miettinyt, onko siitä oikeasti hyötyä omassa elämässä vai onko kyse taas yhdestä ohimenevästä villityksestä.

Tämä kirja on kirjoitettu juuri sinulle, joka haluat päästä alkuun ilman teknistä jargonia ja ylisanoja. Et tarvitse ohjelmointitaitoja etkä uusinta tietokonetta. Riittää, että osaat käyttää sähköpostia ja selainta.

Kenelle kirja on tarkoitettu?

- **Työntekijöille**, jotka haluavat hoitaa sähköpostit, muistiot ja raportit nopeammin ja vähemmällä vaivalla.
- **Yrittäjille ja toiminimen pitäjille**, joilla on liikaa tehtävää ja liian vähän aikaa – markkinointitekstit, tarjoukset ja asiakasviestit vievät helposti illat.
- **Aloittelijoille**, myös heille, jotka kokevat olevansa ”liian vanhoja tähän”. Et ole. Tekoälyn kanssa puhutaan tavallisella suomen kielellä, ja juuri elämänkokemus auttaa arvioimaan sen vastauksia.

Mitä tästä kirjasta saat?

Kirja etenee perusteista käytäntöön. Ensin selvitetään, mitä tekoäly on ja mitä se ei ole. Sen jälkeen luot tilin, opit kirjoittamaan hyviä ohjeita eli **kehotteita** ja kokeilet tekoälyä työssä ja kotona. Tietosuojalle ja tekoälyn virheiden tunnistamiselle on varattu oma lukunsa, koska ne ovat vähintään yhtä tärkeitä kuin itse käyttötaidot. Lopussa on 50 valmista kehotetta, jotka voit kopioida suoraan käyttöösi.

> **NÄIN LUET TÄTÄ KIRJAA**
>
> Kirjan voi lukea alusta loppuun, mutta voit myös hypätä suoraan sinua kiinnostavaan lukuun. Paras tapa oppia on kuitenkin kokeilla: pidä tekoälypalvelu auki toisessa ikkunassa ja testaa esimerkkejä sitä mukaa kuin luet.

Kirjan laatikot

KEHOTE · kopioi ja muokkaa

```
Vihreät laatikot ovat valmiita kehotteita. Kopioi teksti tekoälylle ja
vaihda [hakasulkeissa] olevat kohdat omiin tietoihisi.
```

ESIMERKKI

Siniset laatikot näyttävät, miltä tekoälyn käyttö näyttää käytännön tilanteissa. Esimerkkien henkilöt ovat keksittyjä.

HUOMIO

Punaiset laatikot varoittavat sudenkuopista, kuten tietosuojariskeistä tai tilanteista, joissa tekoälyyn ei pidä luottaa.

Yksi asia kannattaa pitää mielessä alusta asti: **tekoäly on apuri, ei auktoriteetti**. Se voi säästää paljon aikaa ja vaivaa, mutta vastuu lopputuloksesta on aina sinulla. Kun tämä periaate on selvä, tekoälystä tulee hyödyllinen työkalu – ei pelottava eikä taikuutta.

01

Mitä tekoäly on ja mitä se oikeasti osaa

Ennen kuin alat käyttää tekoälyä, on hyvä ymmärtää, miten se toimii. Silloin tiedät, milloin siihen voi luottaa ja milloin kannattaa olla tarkkana.

Tekoäly lyhyesti ja ilman jargonia

Tekoäly on laaja käsite. Sillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi puhelimen kasvojentunnistusta, suoratoistopalvelun suosituksia tai navigaattorin reittiehdotuksia. Tässä kirjassa puhumme kuitenkin niin sanotusta **generatiivisesta tekoälystä** eli tekoälystä, joka tuottaa uutta tekstiä, kuvia tai ääntä pyynnön perusteella.

ChatGPT:n kaltaisten palveluiden ytimessä on **suuri kielimalli** (englanniksi *large language model*, LLM). Kielimalli on koulutettu valtavalla määrällä tekstiä, ja se on oppinut, miten kieli rakentuu ja miten asiat tyypillisesti liittyvät toisiinsa. Kun kirjoitat sille kysymyksen, malli muodostaa vastauksen ennustamalla, millainen teksti sopii tilanteeseen parhaiten – sana kerrallaan.

Tästä seuraa kaksi tärkeää asiaa:

- Tekoäly on **erinomainen kielen kanssa**: se kirjoittaa sujuvasti, tiivistää, muotoilee ja selittää.
- Tekoäly **ei ”tiedä” asioita samalla tavalla kuin ihminen**. Se voi tuottaa vakuuttavan kuuloista tekstiä, joka on silti väärin.

> **VERTAUSKUVA**
>
> Ajattele tekoälyä erittäin lukeneena ja nopeana harjoittelijana. Hän on lukenut lähes kaiken, kirjoittaa sujuvasti ja on aina valmis auttamaan. Hän ei kuitenkaan tunne sinun yritystäsi, perhettäsi tai tilannettasi, ellet kerro niistä – ja joskus hän on itsevarma silloinkin, kun ei oikeasti tiedä.

Mitä tekoäly osaa hyvin?

- **Kirjoittaminen:** sähköpostit, kirjeet, somepäivitykset, tuotekuvaukset, hakemukset ja puheet.

- **Tiivistäminen:** pitkän tekstin, pöytäkirjan tai artikkelin olennaisin sisältö muutamaan ranskalaiseen viivaan.
- **Selittäminen:** vaikean käsitteen, virkakielisen kirjeen tai sopimusehdon avaaminen selkokielelle.
- **Muokkaaminen:** tekstin sävyn muuttaminen asiallisemmaksi, lyhyemmäksi tai ystävällisemmäksi sekä kielenhuolto.
- **Kääntäminen:** esimerkiksi suomesta englanniksi tai ruotsiksi ja takaisin.
- **Ideointi:** lahjaideat, juhlien ohjelma, markkinointikampanjan teemat tai blogin aiheet.
- **Suunnittelu:** viikon ruokalista, matkan päiväohjelma, projektin vaiheet tai budjetin runko.
- **Taulukot ja kaavat:** Excel-kaavojen kirjoittaminen ja selittäminen sekä datan jäsentely.

Mitä tekoäly ei osaa – tai osaa huonosti?

- **Se voi keksiä asioita.** Ilmiötä kutsutaan hallusinaatioksi: tekoäly voi esittää virheellisiä faktoja, olemattomia lähteitä tai vääriä lukuja täysin varmalla äänellä.
- **Sen tieto voi olla vanhentunutta.** Kielimallin oma tieto on peräisin koulutusaineistosta, joka päättyy tiettyyn ajankohtaan. Monissa palveluissa on nykyään verkkohaku, mutta sekään ei takaa oikeaa vastausta.
- **Laskut ja yksityiskohdat voivat mennä pieleen.** Etenkin pitkät laskutoimitukset, päivämäärät ja tarkat määrät kannattaa aina tarkistaa.
- **Se ei tunne Suomen erityispiirteitä aina oikein.** Tekoäly voi soveltaa esimerkiksi yhdysvaltalaista käytäntöä tilanteeseen, jossa Suomen laki tai Kelan säännöt ovat aivan erilaiset.
- **Se ei kanna vastuuta.** Lääketieteelliset, juridiset ja taloudelliset päätökset tekee aina ihminen – tarvittaessa asiantuntijan avulla.

> **MUISTA**
>
> Sujuva teksti ei ole sama asia kuin oikea tieto. Mitä tärkeämmästä asiasta on kyse, sitä huolellisemmin tarkistat vastauksen luotettavasta lähteestä.

Tutuimmat palvelut rinnakkain

Tekoälyavustajia on useita, ja ne muistuttavat toisiaan enemmän kuin eroavat. Kaikkia neljää alla olevaa voi käyttää suomeksi, ja kaikista on saatavilla ilmainen versio. Ominaisuudet muuttuvat jatkuvasti, joten vertailu on tarkoituksella yleisellä tasolla.